

SIE KOMMEN!

Saksalaisten puolustusvalmistelut Normandiassa 1944

Lassi Piirainen

Tieteiden talo 12.2.2025

Normandia taistelukenttänä

Normandia on historiallinen maakunta ja hallinnollinen alue. Ns. Ala-Normandia koostuu Calvadoksen, Manchen ja Ornen departementeista.

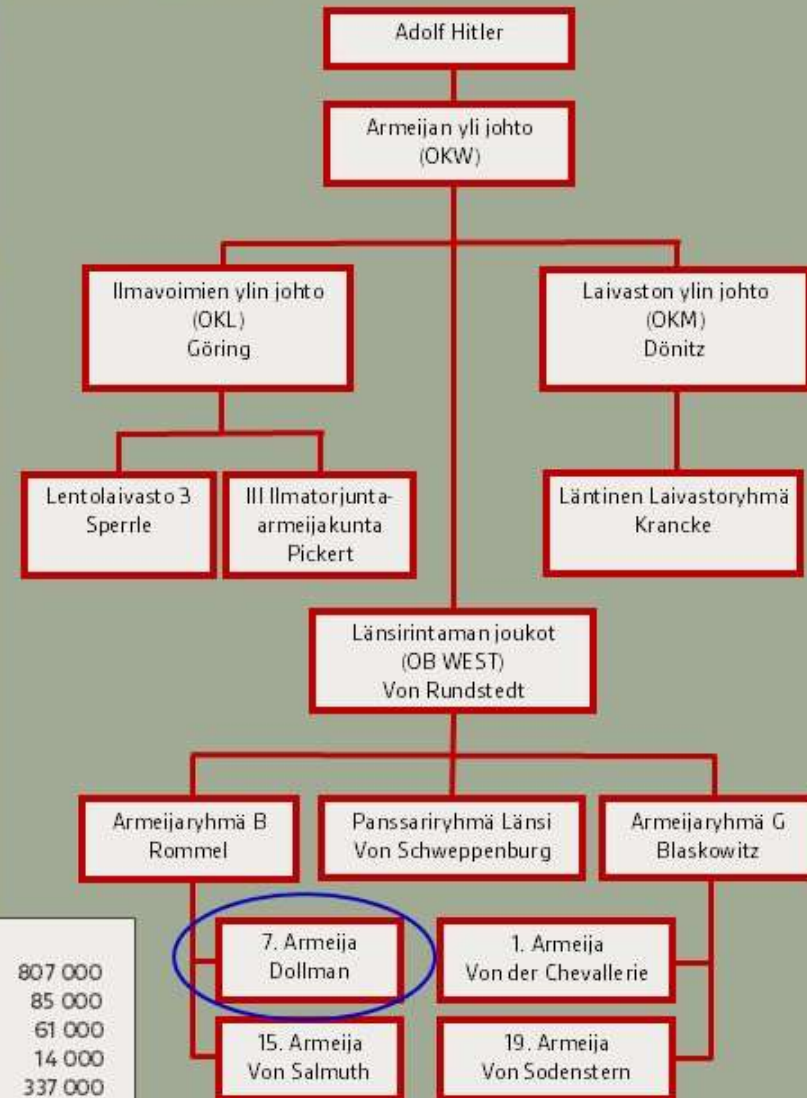
Alueella on erilaisia maastotyyppejä. Läntisen osan erityispiirteenä on ns. *bocage*-maasto, joka tarkoittaa vaikeakulkuista, pienten peltöjen rikkomaa aluetta.

Itäisellä puolella, Caenin alueella maasto on alavampaa ja aukeavoittoista viljelysmaastoa. Etelämpänä sitä vastoin korkeuserot kasvavat.

Yksi merkittävä tekijä alueella on vuorovesi. Sen vaikutus korkeussuunnassa voi olla jopa 6 metriä. Seinen lahti on paikoitellen suhteellisen matala, joten rannalla vaihtelun merkitys voi olla jopa useita satoja metrejä.

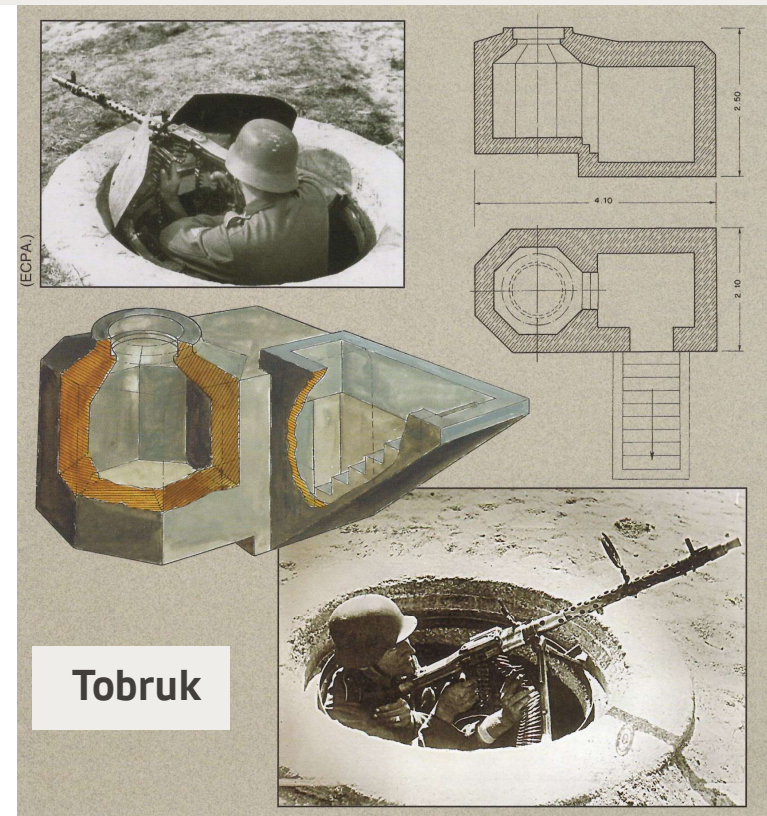
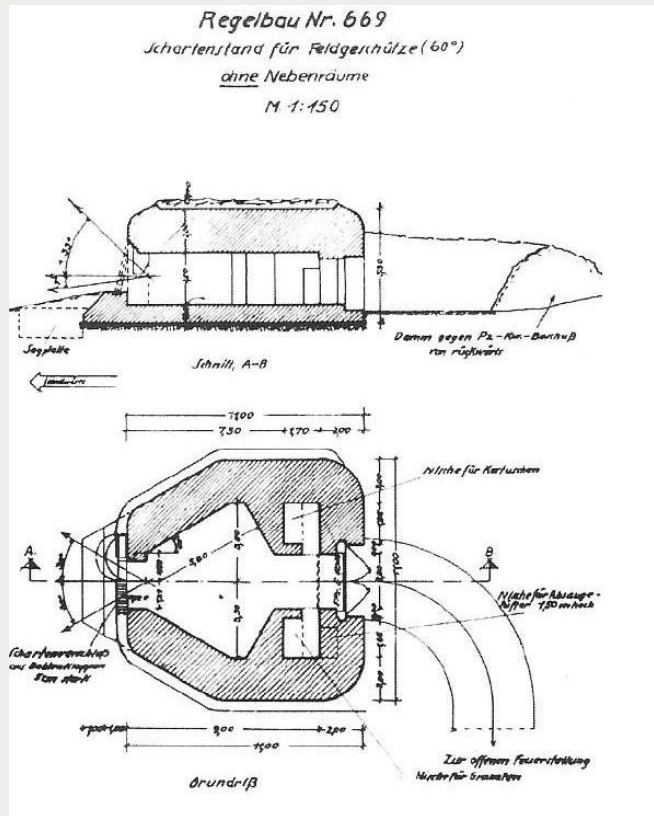

Saksalaiset joukot ja johtosuhteet länsirintamalla 1944

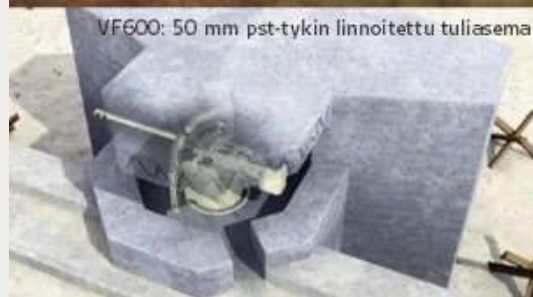
Erwin Rommel oli nimitetty Armeijaryhmä B:n komentajaksi, jolloin hänen johdossaan olivat Pohjois-Ranskan maajoukot, eli 7. ja 15. Armeija (yhteensä noin 500 000 sotilasta). Syksystä 1943 kevääseen 1944 joukkojen määrä Länsirintamalla oli kasvanut 38:sta 59:ään divisiioonan. Rommel vaati puolustushaarojen yhdistämistä alueellisesti yhden operatiivisen sotilasjohdon alaisuuteen. Ilmavoimien ja laivaston alistaminen rannikon puolustuksen johdolle ei kuitenkaan käynyt Göringille eikä Dönitzille. Rommelin näkökulmasta todennäköisin mairinnousalue oli Pas-de-Calais ja toiseksi todennäköisin Normandia. Länsirintaman johdolla oli yhteensä 7 erilaista skenaariota mairinnousulle, joista sitten 7. Armeijan vastuualueelle toteutunut vaihtoehto oli nimeltään 3a.

Saksalaisten linnoitteet ja estetyöt

Atlantin Vallin todellinen linnoittaminen käynnistyi Hitlerin käskyllä joulukuussa 1941. Tarkoituksena oli rakentaa ns. uusi "Länsivalli". Hitlerin mukaan rannikon haavoittuvuin osa oli Antwerpenin ja Le Havren välillä. Hitler antoi maaliskuussa 1942 uudet käskyt, jotka koskivat rannikon puolustamista ja siihen käytettäviä joukkoja. Linnoitteiden rakentamisvastuu luovutettiin samana keväänä Todt -organisaatiolle. Määräajaksi asetettiin toukokuun alku 1943, koska maihinnousun nähtiin olevan mahdollinen aikaisintaan silloin. Puolustuksen ja ryhmitysten kokonaissuunnittelu jäi kuitenkin Wehrmachtin vastuulle. Hitler antoi vielä marraskuussa 1943 käskyn, jolla ohjattiin resurssien sekä joukkojen käyttöä kevättä ja kesää 1944 varten, jolloin maihinnousua pidettiin todennäköisenä. Hitler arvioi, että rannikon puolustamiseen tarvitaan noin 15 000 bunkkeria ja 300 000 sotilasta. Saksalaiset linnoitteet olivat standardoituja ja niitä oli suunniteltu yhteensä noin 700 erilaista mallia. Atlantin vallissa niistä hyödynnettiin noin 250:tä mallia. Niissä hyödynnettiin myös osin aikaisemmin tehdyn (1938-40) Länsivallin tuotteita. Pääosa linnoitteista tehtiin standardin B mukaan. Se tarkoitti 2 metrin vahvuista betonisuojaa, joka oli riittävä 210 mm tykistön kranaatteja ja 500 kg pommeja vastaan. Kuvassa oikealla näkyy yksinkertainen ja tyypillinen Atlantin Vallin linnoite – Tobruk. Sitä käytettiin mm. konekiväärin tai kranaatinheittimen tuliasemana. Joissakin tapauksissa niihin saatettiin asentaa myös ranskalaisten sotasaalisvaunujen torneja, jolloin niistä käytettiin nimeä *Panzerstellung*.

Atlantin Vallin linnoitteet Ranskassa kesäkuussa 1944

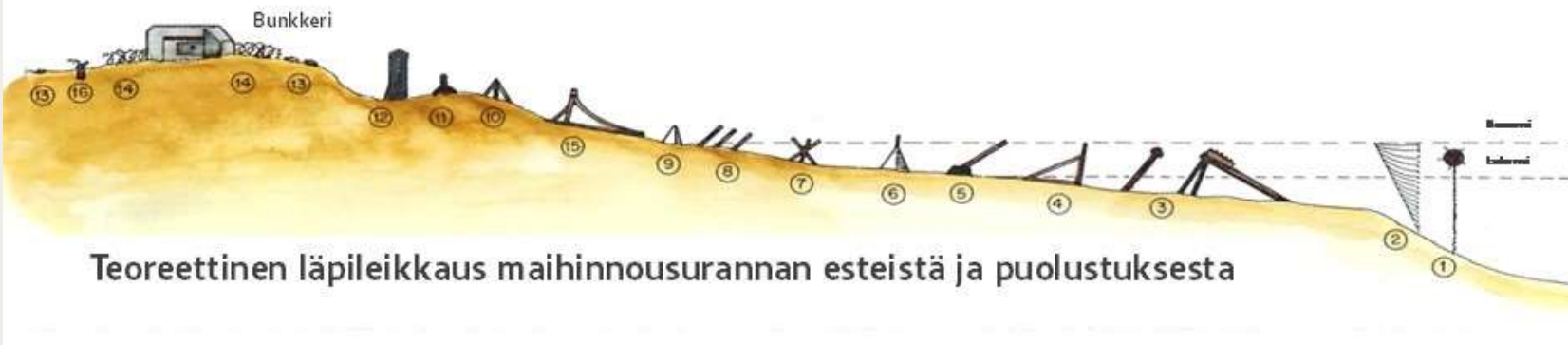
	15. Armeija	7. Armeija	1. Armeija	YHTEENSÄ
Miehistösuojat				
H621 (501) yhden ryhmän miehistösuoja	393	447	266	1106
H622 (502) kahden ryhmän miehistösuoja	433	398	202	1033
H688, pieni miehistösuoja 9 miehelle	84	59	70	213
Muut henkilösuojat	47	56	16	119
Ampumarvikesuojat				
H607, ampumarvikesuoja	102	18	70	190
H134, ampumarvikesuoja	236	66	21	323
Muut ampumarvikesuojat	6	28	28	62
Komentopaikat ja viestikeskukset				
Komentopaikat	98	58	36	192
Viestikeskukset	20	10	6	36
Muut suojat				
Tulenjohtopaikat	54	34	46	134
Laakintä- ja tukisuoja	72	57	42	171
Aseuoja	52	69	30	151
Asepesäkkeet				
H669, keattätykki	44	189	141	374
H612, keattä-/pst-tykki	133	60	178	371
H667 50 mm (pst)	35	193	118	346
H630 (H105), konekivääri	178	89	10	277
H671, keattätykki	38	38	112	188
H634 (H112), konekivääritorni	52	66	2	120
H680, 75 mm (PaK40)	24	40	47	111
H677, 88 mm PaK	24	36	43	103
Muut asepesäkkeet	239	165	82	486
YHTEENSÄ	2364	2176	1566	6106

Linnoittaminen oli alkanut rannikkotykistöstä, joka oli alkuvaiheessa ryhmitetty linnoitettuihin, mutta ylhäältä avoimiksi jätettyihin tuliasemiin. Myöhemmin näiden asemien linnoittamista jatkettiin. Rannikkopatterien väliin jääneitä alueita alettiin linnoittaa kunnolla vuodesta 1943 alkaen. Ennen maihinnousua Todt -organisaation työläisiä oli Ranskassa noin 300 000 henkilöä. Alue jaettiin puolustussektoreihin, jotka jaettiin sitten rykmenttien ja pataljoonien lohkoiksi. Tärkeisiin maastonkohtiin muodostettiin komppanian puolustuskeskukset (Stützpunkt) ja muualle joukkueiden tukikohdat (WN = Wiederstandnest). Linnoitteista pääosa osoitettiin 15. ja 7. Armeijan käyttöön. Taulukon summalukuja verrattaessa on muistettava, että 15. Armeijan rannikon vastuualue oli vain noin puolet 7. Armeijan vastuualueesta. Taulukossa eivät ole mukana perinteiset kenttälinoitteet eivätkä Tobruk -linnoitteet.

Atlantin Vallin rakennetut esteet Ranskassa kesäkuussa 1944

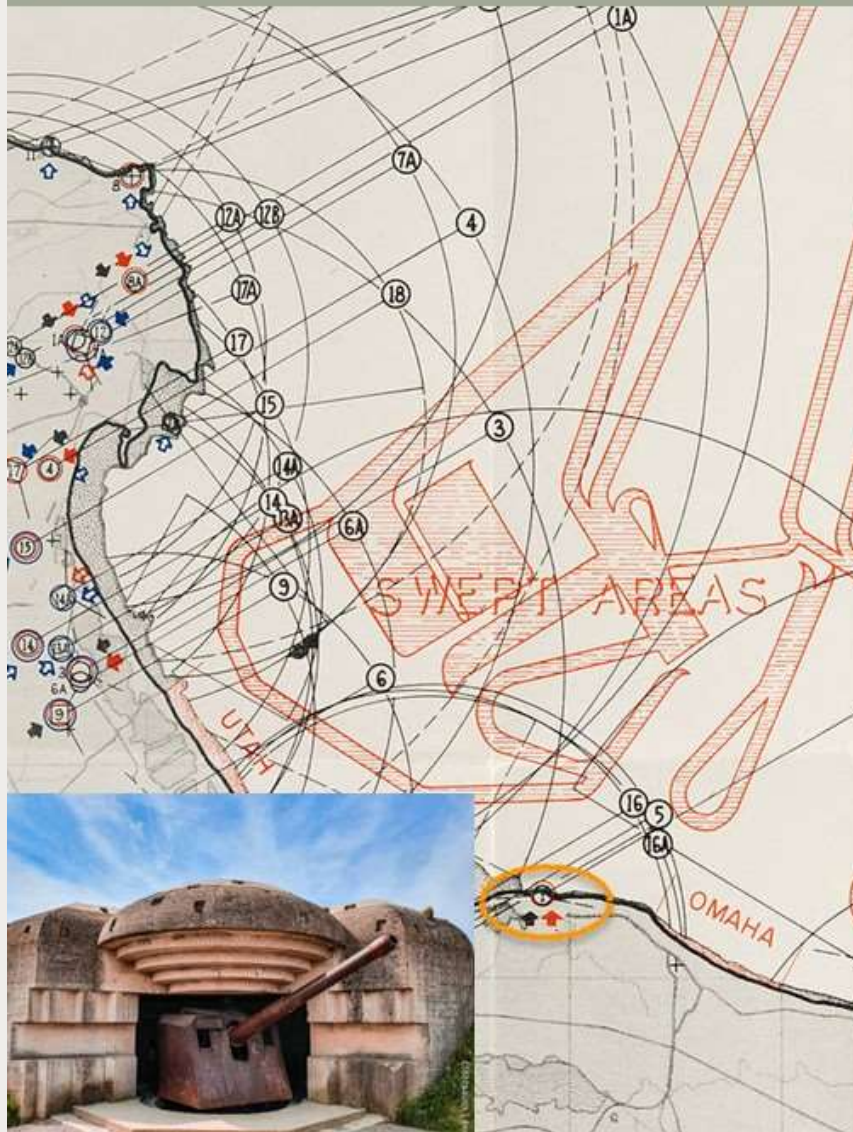
Armeija	15.A	15.A	15.A	7.A	7.A	7.A	1.A	1.A
Armeijakunta	67.AK	47.AK	81.AK	84.AK	74.AK	25.AK	80.AK	86.AK
Sektori	Calais	Dieppe	Le Havre	Normandy	P. Brittany	E. Brittany	Atlantti	Bayonne
Rannikko (km)	329,5	125,5	253,5	300,0	450,0	816,0	596,0	221,9
Betonipaalu	2171	9600	?	4634	4092	1137	-	-
Puupaalu	48191	60631	75020	10939	29334	23483	35545	38047
Metallipaalu	10584	21465	9416	?	?	1316	-	-
Betoniporsas	1849	5167	4163	4912	1721	25239	15832	3214
Pähkinäsärkijä	4797	1964	2433	?	445	146	-	-
Muut esteet	22898	9747	7513	4722	11683	6990	1113	-
Belgialainen portti	644	6631	4256	2375	3202	3674	933	400
Tsekkiläinen siili	9461	7849	16269	15932	4420	1703	1426	10
Panssarieste	2	-	4836	2252	476	1248	-	-
Miinat	14779	15757	20123	6589	10195	6335	2541	-
Esteiden tiheys/km	705	1032	709	223	407	295	105	353

Rommel uskoi Afrikan kokemusten perusteella esteisiin ja miinoituksiin. Hän halusi muodostaa suoraan rantaviivalle "tuhoamisalueen". Tästä periaatteesta useimmat saksalaiset komentajat olivat samaa mieltä hänen kanssaan. Jokaiselle saksalaiselle armeijakunnalle alistettiin Rakentajaesikunta, jolla oli johdossaan kolme rakentajapataljoonaa. Monet näistä pataljoonista olivat ns. "Itäpataljoonia", jotka oli muodostettu pääasiassa sotavangeista valituista vapaaehtoisista. Kuvan alareunassa näkyvä läpileikkaus esteistä ja puolustuksesta jäi kylläkin todellisuudessa teoreettiseksi. Yleensä rannoille ehdittiin rakentaa vain 3 – 5 erityyppistä estevyöhykettä. Rommel johti tarmokkaasti rannikon linnoittamista ja estetöitä. Hänen johdollaan asetettiin noin 5 000 000 miinaa viiden kuukauden aikana. Hän käski tulvittaa rannikolla noin 25 000 hehtaaria ja pystyttää kymmeniä tuhansia puisia esteitä estämään liitokoneiden käyttöä.

Saksalaisten rannikko- ja kenttätykistö mairinnousualueella

Cherbourg ja Le Havren satamien suojana oli merivoimien johdossa oleva rannikotykistö:

- 260. Merivoimien Tykistörykmentti (Cherbourg), 9 patteria 34 tykkiä (mm. 4 x 240mm, 4 x 170mm, 8 x 150mm)
- 266. Merivoimien Tykistörykmentti (Le Havre), 9 patteria, 26 tykkiä (mm. 3 x 380mm, 4 x 155mm, 9 x 150mm).

Yhteensä 18 patteria, 60 tykkiä

Varsinaisella mairinnousualueella maavoimien rannikotykistö kykeni ampumaan merelle:

- 1261. Rannikotykistöpatteristo, 3 patteria, 12 tykkiä (4 x 105mm, 4 x 122mm, 4 x 210mm)
- 1260. Rannikotykistöpatteristo, 4 patteria, 20 tykkiä (4 x 122mm, 4 x 150mm, 12 x 155mm)
- 1255. Rannikotykistöpatteristo, 4 patteria, 22 tykkiä (4 x 105mm, 18 x 155mm)

Yhteensä 11 patteria, 54 tykkiä

Maavoimien tuliyksiköt kykenivät ampumaan pääasiassa vain mairinnousurannoille ja sisämaahan

- 1716. Kenttätykistörykmentti (716. Divisioona), 8 patteria, 34 tykkiä (4 x 75mm, 20 x 100mm, 10 x 155mm)
- 352. Kenttätykistörykmentti (352. Divisioona), 6 patteria, 24 tykkiä (24 x 105mm)
- Patteri/191. Kenttätykistörykmentti (91.MhID), 1 patteri, 4 tykkiä (4 x 105mm)
- 989. Raskas Patteristo, 3 patteria, 12 tykkiä (12 x 122mm)
- 84. Raketinheitinrykmentti, 9 patteria (40 x 320mm)

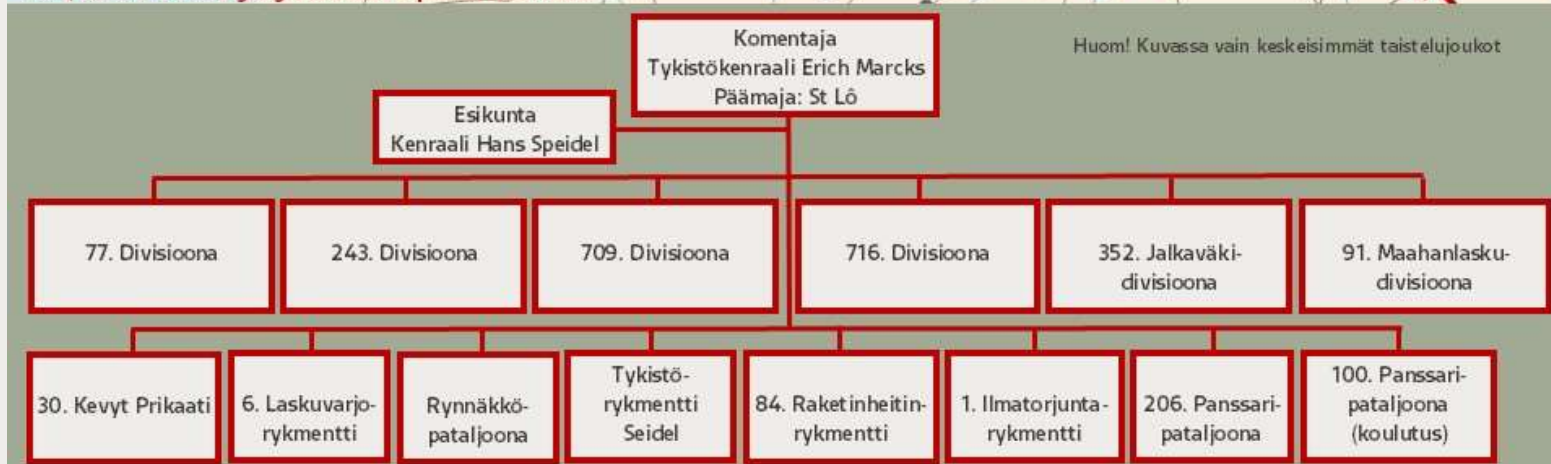
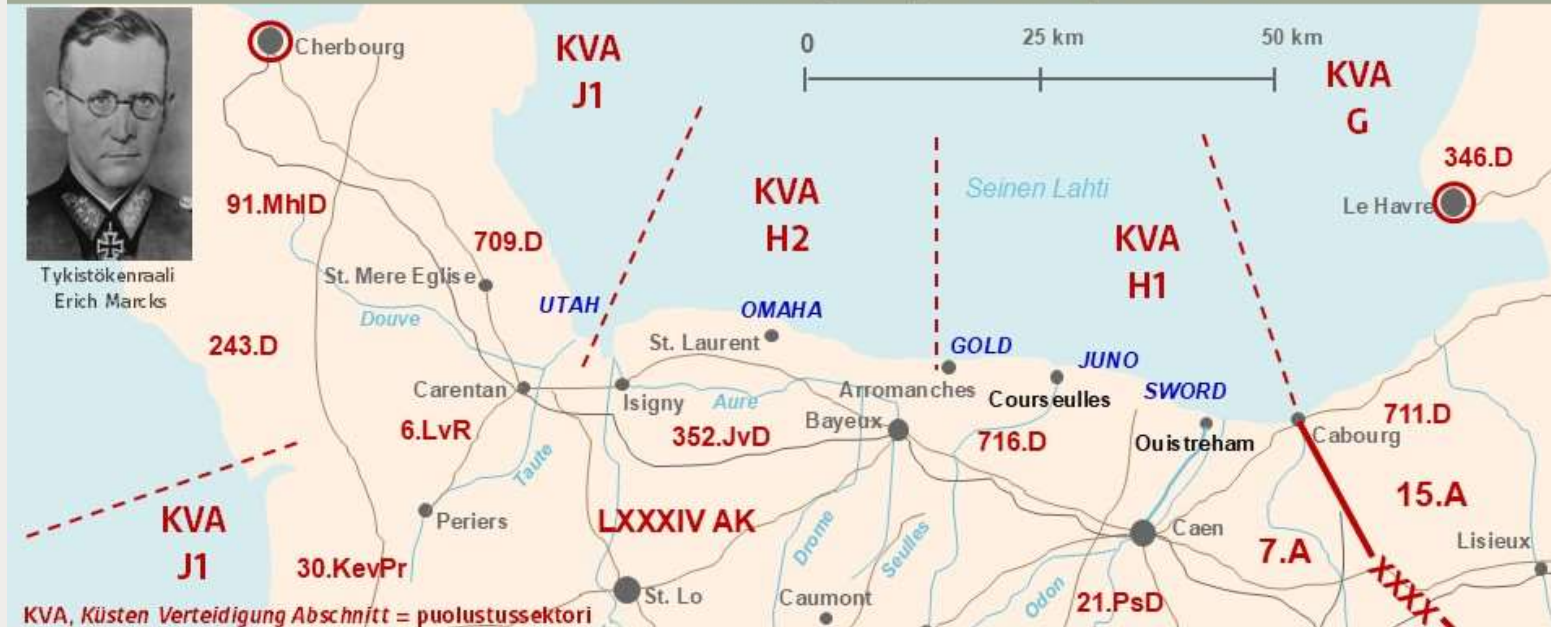
Yhteensä 27 patteria, 74 tykkiä ja 40 raketinheitintä.

Kaikki yhteensä: 56 patteria, 188 tykkiä ja 40 raketinheitintä.

Kokonaisuutena koko Atlantin vallin tykistöön Ranskassa kuului yli 1 600 erilaista tykkiä. Pääosa tykeistä oli sotasaaliskalustoa.

Saksalaisella 7. Armeijan vastualueella oli yhteensä noin 1570 km rantaviivaa. Armeijan tukena oli yhteensä 589 rannikko- tai kenttätykkiä. Se tarkoitti laskennallisesti 3,8 tykkiä rannikkokilometriä kohti. Pohjoisempaa 15. Armeijan alueella luku oli yli kaksinkertainen, keskimäärin 8,9 tykkiä rannikkokilometriä kohti. 7. Armeijan vastualueella tykeistä noin 75% oli suoraan maavoimien johdossa ja loput merivoimien johdossa. Tärkeä ero oli se, että merivoimien pattereilla oli kyky tulittaa myös liikkuvia maaleja (ns. "dyynien taistelulaivat"). Tykeistä noin 60% oli kevyttä ja noin 30% raskasta tykistöä. Vain vajaa 10% tykeistä oli järeää rannikotykistöä. Liittoutuneiden mielenkiinto ja vastatoimet kohdistuivat erityisesti järeää rannikotykistöä ja raskasta kenttätykistöä kohtaan, sillä niiden kantama ylsi suunnitelluille laivareiteille.

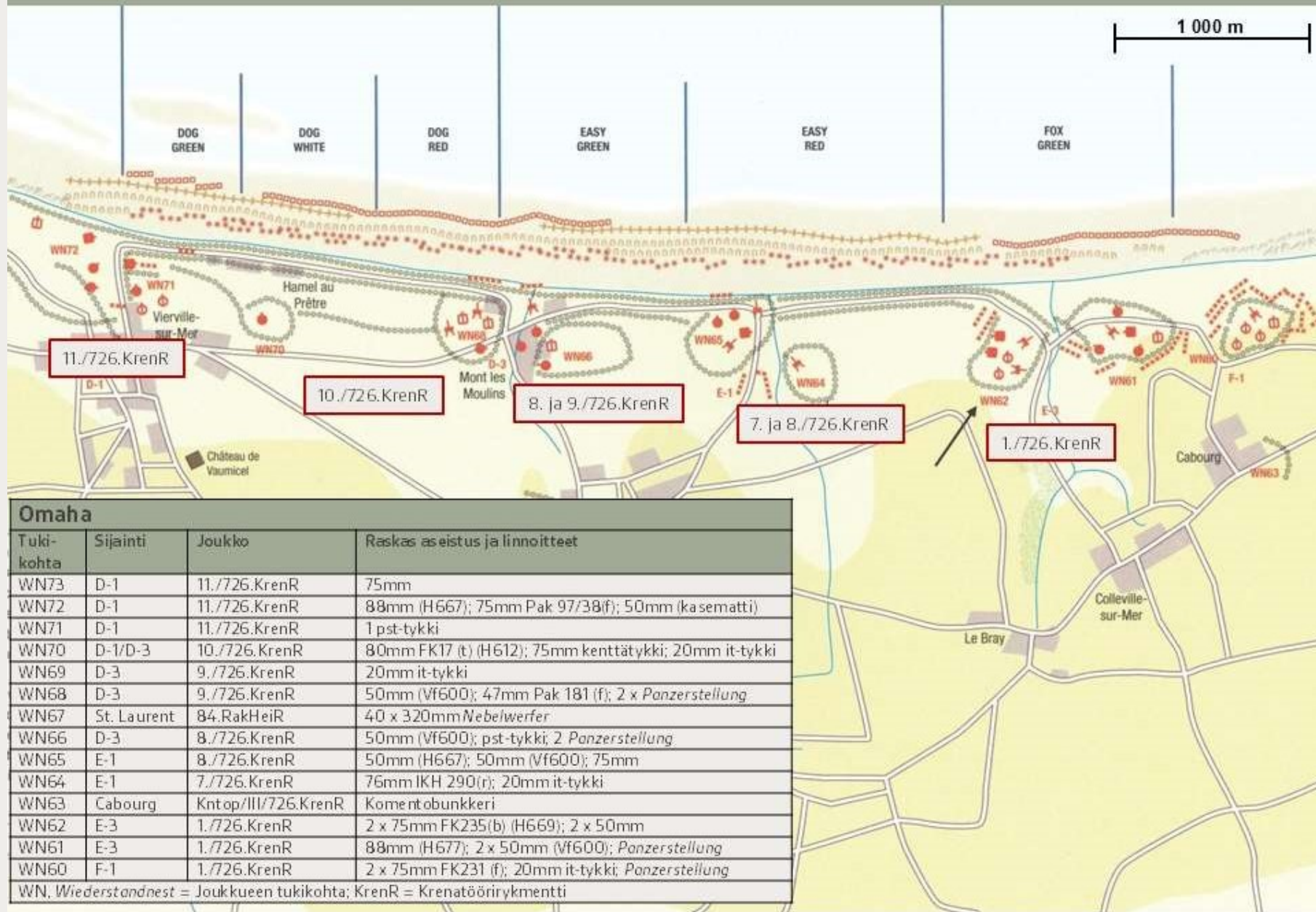
Saksalainen LXXXIV (84.) Armeijakunta

Normandian maihinnousun ensi-iskun otti vastaan 7. Armeijaan kuuluva 84. Armeijakunta. Varsinaiselle maihinnousualueelle oli ryhmitetty neljä divisioona, joista kolmella (709.D, 716.D ja 243.D) ei ollut varsinaisesti kykyä operatiiviseen liikkumiseen. Näiden ns. staattisten divisioonien suorituskyky oli vaihteleva ja niiden henkilöstövahvuus vaihteli noin 8 – 12 000 sotilaan välillä. Divisioonan normaali vastuualue oli noin 6-10 km, mutta rannikolla vastuualue saattoi olla jopa 50-100 km. Vastaavasti komppanian vastuualue oli yleensä noin 400-1 000 metriä, mutta joissakin tilanteissa se saattoi olla rannikolla jopa noin 4 km. 352. Divisioona oli normaali jalkaväkidivisioona, jolla oli myös taistelukokemusta. Myös 91. Maahanlaskudivisioona oli suorituskykyinen joukko. Kyseessä ei kuitenkaan ollut mikään erikoisjoukko, vaan lähinnä tavanomainen jalkaväkidivisioona. Armeijakunnan johdossa olleet panssaripataljoonat oli varustettu ranskalaisella sotasaaliskalustolla ja vaunujen yhteismäärä oli yhteensä 52 kappaletta. Rommelin johdossa oleva 21. Panssaridivisioona oli ryhmitetty Caenin läheisyyteen.

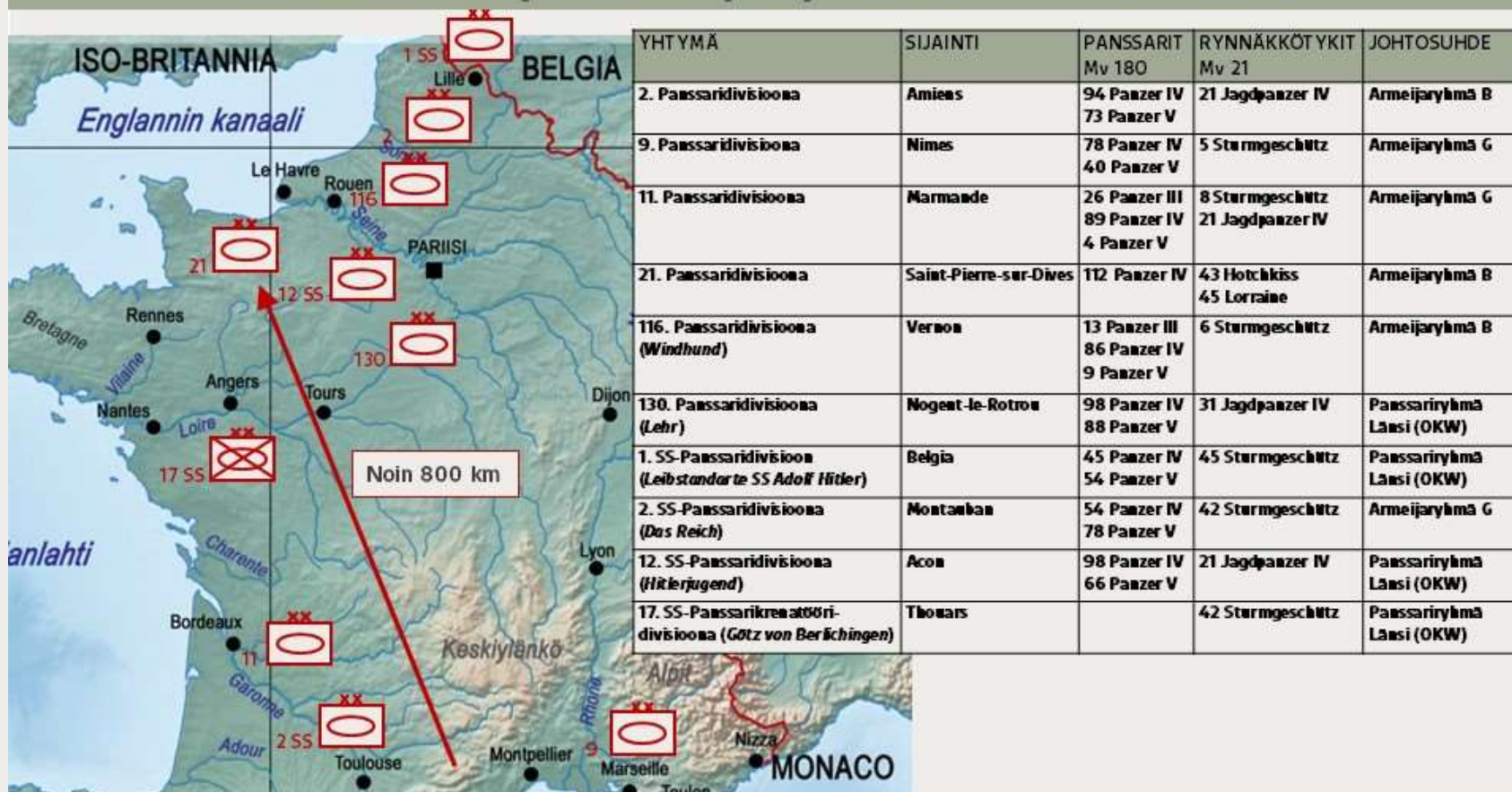

Saksalaiset OMAHA maihinnousurannalla

Kuvassa on esimerkki yhden maihinnousurannan puolustuksesta. On sanottu, että Rommel halusi erityisesti vahvistaa tämän alueen puolustusta. Tukikohdat on ryhmitetty sisämaahan johtavien teiden suuntaan, jotka näkyvät kuvassa vasemmalta oikealle termeillä D1 ja D3, E1 ja E3 sekä F1. Tukikohtien väli on noin 500 – 1 000 metriä. Osa raskaista aseiden tulialueista on suunnattu rantaviivan suuntaisesti ja osa merelle. Pelkistetysti voidaan todeta, että tuliverkko oli peittävä. Rannikon tukikohdissa oli yhteensä 6 komppanian sotilaat ja hieman taempana vielä 2 komppanian joukot.

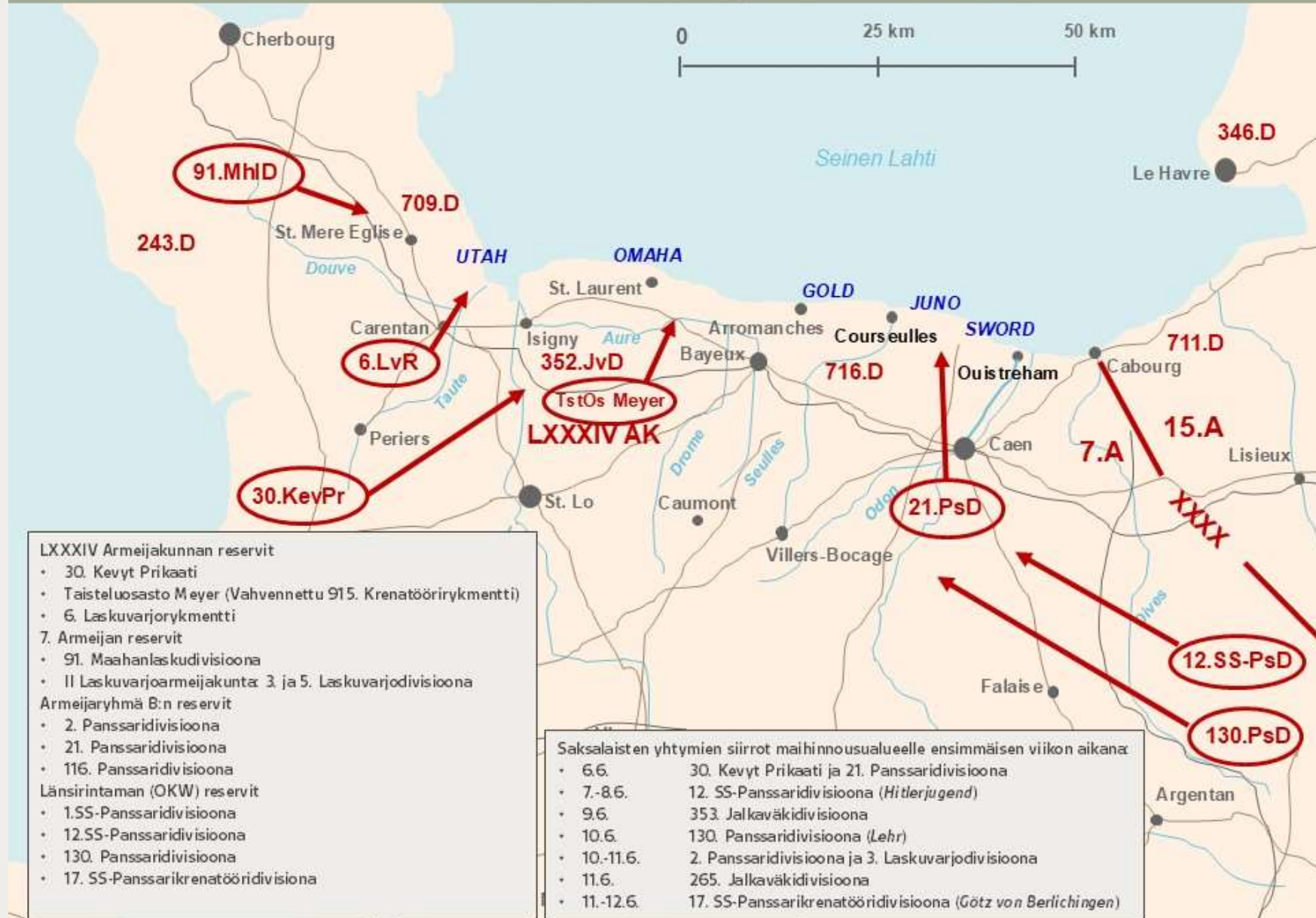
Saksalaiset panssariyhtymät Länsirintamalla

Länsirintaman johdon taktinen ajatus perustui teemaan: "kuori – tyyny – vasara". Kuori oli Atlantin Valli, jonka tehtävänä oli pysäyttää ja hidastaa alkuvaiheessa liittoutuneiden etenemistä, jotta reservit ehditään siirtää taistelualueelle. Tyynyn muodosti laajempi rannikkokaistale, jossa vihollinen oli tarkoitus pysäyttää toisen puolustuslinjan eteen. Vasaran muodostivat panssarijoukot, joilla vihollinen oli tarkoitus lyödä. Tyynyä ei kuitenkaan ollut vielä olemassa maihinnousun tapahduttua. Toisaalta, Rommel ei uskonut syvän puolustuksen mahdollisuuksiin vihollisen tulivaikutuksen alla ja hän panosti enemmän vahvaan kuoreen. Saksalaisilla oli käytössään Länsirintamalla yhteensä yhdeksän panssaridivisioona ja yksi panssarikrenatööridivisioona. Lisäksi käytössä oli useita pienempiä panssari- ja rynnäkkötykkiosastoja. Yhtymät olivat vajaavahvuisia, mutta vaunujen kokonaismäärä oli ennen maihinnousua lähes 1 800 vaunua. Rommelin arvion mukaan ainoa mahdollisuus olisi panssarihyökkäys maihinnousurannoille mahdollisimman aikaisessa vaiheessa, jolloin panssarijoukkojen ryhmitys tulisi olla lähellä rannikkoa. Se perustui kokemukseen, että kauas rannikosta ryhmitetyt panssarijoukot eivät ehtisi riittävän ajoissa vastahyökkäykseen liittoutuneiden laivatykköiden ilmatoiminnan takia. Rommelin auktoriteetti oli kuitenkin rajallinen. Von Rundstedt suosi panssarien sijoittamista kauemmas rannikosta niin, että taistelu voitaisiin ratkaista halutulla alueella sisämaassa. Häntä tukivat Panssariyhmä Lännen komentaja von Schweppenburg sekä Saksan panssarivoimien tarkastaja Heinz Guderian. Hitler jakoi kuusi Pohjois-Ranskassa käytössä olevaa panssaridivisioona ja sijoitti niistä kolme suoraan Rommelin käyttöön. Neljä muuta divisioona sijoitettiin etäälle rannikosta, ja niitä ei saanut käyttää ilman Hitlerin sodanjohdon suoraa hyväksyntää.

Saksalaisten reservit ja vastatoimet

- LXXXIV Armeijakunnan reservit
- 30. Kevyt Prikaati
  - Taisteluosasto Meyer (Vahvennettu 915. Krenatöörirykmentti)
  - 6. Laskuvarjorykmentti
7. Armeijan reservit
- 91. Maahanlaskudivisioona
  - II Laskuvarjoarmeijakunta: 3 ja 5. Laskuvarjodivisioona
- Armeijaryhmä B:n reservit
- 2. Panssaridivisioona
  - 21. Panssaridivisioona
  - 116. Panssaridivisioona
- Länsirintaman (OKW) reservit
- 1.SS-Panssaridivisioona
  - 12.SS-Panssaridivisioona
  - 130. Panssaridivisioona
  - 17. SS-Panssarikrenatöördivisioona

- Saksalaisten yhtymien siirrot maihinnousualueelle ensimmäisen viikon aikana:
- 6.6. 30. Kevyt Prikaati ja 21. Panssaridivisioona
  - 7.-8.6. 12. SS-Panssaridivisioona (*Hitlerjugend*)
  - 9.6. 353. Jalkaväkidivisioona
  - 10.6. 130. Panssaridivisioona (*Lehr*)
  - 10.-11.6. 2. Panssaridivisioona ja 3. Laskuvarjodivisioona
  - 11.6. 265. Jalkaväkidivisioona
  - 11.-12.6. 17. SS-Panssarikrenatöördivisioona (*Götz von Berlichingen*)

Pääosa yhtymistä oli ryhmitetty suoraan rannikolle, mutta sotatoimiyhtymät olivat varanneet myös omat reservinsä. 84. Armeijakunnan reservinä oli yksi prikaati, rykmentin taisteluosasto ja laskuvarjorykmentti. Lisäksi 7. Armeijan reservinä oli yhteensä kolme divisioonaa ja Armeijaryhmä B:n reservinä oli kolme panssaridivisioonaa. Ja lisäksi Länsirintaman reservinä oli vielä neljä divisioonaa. 7. Armeija oli antanut myös etelämpänä Bretagnen niemimaalla neljälle taisteluosastolle valmistautumistehtävät Normandian suuntaan. Maihinnousun alettua, kaikkien reservien käytön haasteena oli puutteellinen tilannekuva ja pitkät etäisyydet. Tilannekuvan selkiytyttyä alueelle suunnattiin koko ajan lisää yhtymiä. Kuvassa on kuitenkin lueteltu vain ensimmäisen viikon siirretyt yhtymät.

“Puolustuksen tiheys” Normandian maihinnousurannoilla

	Sektorin leveys	Tukikohdat		JvK:t	KK:t	Krh:t	Kenttätykit	Pst-tykit	Liittoutuneiden tappiot
	km	kpl	kpl/km	kpl	kpl	kpl	kpl	kpl	kaatuneet
Utah	2,0	3	1,5	1	17	3	7	6	197
Omaha	7,2	10	1,4	8	85	28	20	15	2 374
Gold	5,5	4	0,7	4	18	1	5	9	413
Juno	6,0	4	0,67	4	33	5	4	9	805
Sword	3,2	2	0,62	2	14	7	8	7	630

Lähteet

Comparison of British and American Areas in Normandy in terms of Fire Support and its Effects. British Army Operational Research Group Report no. 292, August 1945, *Report on German Concrete Fortifications in Normandy.* Office of Chief Engineer, HQ, ETO-USA, October 1944.

Puolustus oli selvästi tiheintä Omahan maihinnousurannalla. Siellä myös maasto suosi puolustajaa ja liittoutuneiden uivista DD-Sherman panssarivaunuista vain muutama pääsi rantaan asti. Nämä yhdessä johtivat siihen, että liittoutuneiden tappiot olivat maihinnousupäivänä kovimmat juuri siellä.

Lähteitä

- Steven J. Zaloga: *Atlas of European Campaign 1944-45*. Osprey Publishing 2018. Zaloga on tehnyt myös paljon muita kirjoja.

" Erinomainen yleisteos ja selkeät kartat."

- *Battle Zone Normandy* –kirjasarja, 14 osaa. Sutton Publishing 2004-05. Useita kirjoittajia, mm. Simon Trew, Ken Ford ja Lloyd Clark.

" Jokaisessa kirjassa on kaksi osaa: Historia ja esimerkit sotahistorian kierroksista. Sotahistorian matkailijan täyspakkaus."

- Eric Lefèvre: *Panzers in Normandy Then and Now. After The Battle 1983*.

" Panssarijoukkojen yksityiskohtainen yleisesitys ja erinomaiset kuvat."

- Vince Milano ka Bruce Conner: *Taistelu Normandiasta. Maihinnousu saksalaisten silmin*. Koala-kustannus 2013.

" Erinomainen suomenkielinen esitys saksalaisesta näkökulmasta."

